

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1-3
101 Reykjavík

Sent í gegnum samráðsgátt

Reykjavík, 1. febrúar 2021

Umsögn Landverndar um drög að breytingu á lögum vegna innleiðingar hringrásarhagkerfis, 11 mál 2021

Stjórn Landverndar hefur því miður ekki náð að kynna sér þetta mál til hlítar vegna mikilla anna.

Stjórnin vill þó benda á að í drögunum eru breytingar á lögum um úrvinnslugjald ekki í samræmi við ESB tilskipun 2019/904 varðandi skilgreiningu á veiðarfærum og veiðarfæraúrgangi. Í frumvarpsdrögunum er talað um „veiðarfæri úr plasti“ en í tilskipuninni er skilgreiningin mun víðtækari og þar er orðalagið „veiðarfæri sem innihalda plast“. Í frumvarpsdrögunum er jafnframt skilgreining á veiðarfærum þegar kemur að breytingu á lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir sem er einnig víðtækari. Landvernd telur mikilvægt að breyta þessu og samræma með það að markmiði að framlengd framleiðendaábyrgð nái yfir öll veiðarfæri sem innihalda plast og alla íhluti þeirra. Eins og segir í nánari skilgreiningu á veiðarfæraúrgangi¹:

„'waste fishing gear' means any fishing gear covered by the definition of waste in Directive 2008/98/EC, including all separate components, substances or materials that were part of or attached to such fishing gear when it was discarded;“

Leggja ætti áherslu á söfnun og rétt skil veiðarfæraúrgangs í frumvarpinu ekki síður en endurvinnslu hans. Rannsóknir benda til að veiðarfæri séu um 27% þess úrgangs sem finnst á ströndum Evrópu og einungis 1,5% af veiðarfærum sem notuð eru í Evrópu sé skilað til meðhöndlunar og endurvinnslu² því ætti í fyrirbyggjandi frumvarpsdrögum að horfa til ákvæða um bæði endurvinnslu veiðarfæra og að tryggja lágmarkssöfnunarhlutfall veiðarfæra sem innihalda plast. Innleiðing framlengdar framleiðendaábyrgðar, eins og hún er skilgreind í tilskipun 2018/851 um úrgang, á öllum veiðarfærum gerir það að verkum að handhafi veiðarfæraúrgangs getur skilað þeim af sér með engum eða litlum tilkostnaði og fyrirhöfn. Þannig skapast hagrænn hvati sem tryggir rétt skil og endurvinnslu þess sem safnast.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0340&rid=9>

² https://rethinkplasticalliance.eu/wp-content/uploads/2020/03/2019_22_10_rpa_bffp_fg_guide.pdf.

Lagt er til að lögin öðlist gildi 1. júlí 2021. Þó er lagt til að ákvæði um ábyrgð framleiðenda og innflytjenda á tilteknum plastvörum og veiðarfærum úr plasti taki gildi 1. janúar 2023. Ekki er útskýrt af hverju bíða á í eitt og hálft ár með því að þessir hlutar laganna taki gildi.

Þessu til viðbótar minnir Landvernd á erindi sitt til umhverfis- og auðlindaráðherra frá því í desember 2020 þar sem samtökin lögðu til eftirfarandi aðgerðir til að styrkja hringrásarhagkerfið:

1. Kom á urðunargjaldi sem gerir urðun óhagkvæma og styrkir stöðu endurvinnslu.
2. Gera skilagjöld víðtækri og hækka í samræmi við verðlagsþróun.
3. Úrvinnslusjóður starfi á forsendum almennrar umhverfisverndar og þróast í tak við kröfur nútímans og verði óháður atvinnulífinu.
4. Sett verði skilagjöld á veiðarfæri.
5. Sveitarfélög beiti mengunarbótaeglunni við álagningu sorphirðugjalda.
6. Fræðslu um flokkun á úrgangi, og sérstaklega lífrænum úrgangi, verði eflað.
7. Reglur um um skil og skráningu úrgangs frá byggingaframkvæmdum verði skerptar.
8. Eftirliti og mælingum á ástandi grunnvatns og loftgæða á urðunarstöðum verði bætt.

Virðingarfyllt,
f.h. stjórnar Landverndar

Auður Önnu Magnúsdóttir, framkvæmdastjóri